

JESIENNY (31) ai

Oba e jasne (Cn pierwsze jasne, drugie pochylone).

sg m N jesienny (7). ◇ G jesien(e)go (4). ◇ A jesienny (2). ◇ I jesiennym (1). ◇ f N jesienną (2).
◇ n N jesienn(e) (4). ◇ pl N subst jesienn(e) (10). ◇ G jesiennych (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Przymiotnik od „jesień”; autumnalis Mącz, Murm, Cn; autumnus Cn; oporinus Calep (31) : Murm 8; owcze dwa kroć fie rodzą do roku [...] Ktore ku wiośnie ty więtsze/ mocznieysze/ y tłuśtšie bywaią niż iefienne FalZioł IV 1d; Mącz 22a; Iefienne roskoŝy/ gośpodárstwá y krotofile. RejZwierc Bv, 109v [2 r.], 110 [3 r.], Aaa4 [2 r.]; Calep 733b; A od Ieśiennych niepogod wołow ítrzedz/ y wczás wedle rozumu á czáfu pośtáwić: á karmić rzádnie GostGosp 80, 52, 108, 164.

W porównaniach (2): pátrż iáka ślawá ich obrzydła á śmierdząca/ á iáko żywo zágrzebiona/ á po fwiátu fie iáko Iefienna mgła włoczy nápoły s páięczyną RejZwierc 136v; ia tego zá rzecz pewną/ k temu zá ofobliwą/ táiemną y duchowną mieć nie mogę/ áni fie ná takim mniemániu/ ktore ślábšie baczę być nád iefienny lod/ budowác niechcę. CzechRozm 162.

Wyrażenia: »czas jesienny« = autumnitas Mącz [szyk 3 : 1] (4): GDy fie iuż lato dokończawa á czas fie iuż iefienny przybliża FalZioł V 72, I 54a; Ná drugi rok/ [...] [szlachta i rycerstwo polskie] ściágnęli fie do Bydgoŝczy czáfu Iefiennego BielKron 418; Mącz 22a.

»dni jesienne« (1): tymże fie przedłużenie [w ciągnieniu przeciw nieprzyjacielowi] s ftało/ áż dni Iefiennie żimne zálży BielKron 423v.

Zestawienia: bot. »fijałka jesienna« = hyacinthus Calep; viola calanthiana Cn (1): Hyacinthus – Fiałka ieśienną. Calep 492a.

bot. »jesienne gruszki« = gruszki zwane babami (1): Autumnalia pyra, Yefiennie gruźki. Mącz 22a.

»jesienne siano« = otawa, potraw; foenum secundarium Mącz (1): Foenum secundarium, Yefiennie fiáno/ gdy drugą ras ná tymże mieyscu bywa trawá lieczona/ niektórzy zową Potraw. Mącz 65c.

»jesienny spust« (1): Ieśienny śpułt też wczás odpráwowác/ áby śzkuty nie zámárzły GostGosp 94.

astron. »jesienne zrownanie nocy ze dniem« (1): nie przypadł ná nas gniew bogow ále fie to przydáło dla iefiennego zrownánia nocy ze dniem. HistAl G3.

W przen (2) : Y Ten kurek Iefienny vkluię swoiego/ Stań mu Ikáziulá onego Rzymkiego. Prędyuchno go vkroći ten nász kokornaczek PaprPan Z4.

Wyrażenie: bibl. »drzewo jesienne nieużyteczne« (1): Cić śá śmrodowie ná bieśiádách swoich śpolnie bieśiádujący bez boiáźni/ śámych śiebie páłacy/ obłoki bezwodne od wiátrow tám y śám obnośzone/ drzewá ieśiennie/ nieużyteczne [arbores autumnales infructosae] WujNT Iudae 12.

Przen (1) :

Wyrażenie: »czas jesienny« = starość (1): A także y ty gdyżes iuż przetrwał włythki czáły poćciwey pracy śwoiey/ á przyśzedłes iuż ku záltydłym czádom iefiennym śwoim [...] śtárayże fie pilno/ iákoby ty tve czáły tobye dármno á márnie nie wychodziły RejZwierc 136v.

Synonim: zest.: »jesienne siano«: potraw.